

Kállay Miklós (1909, 1912—17), Kosztolányi Dezső (1906—1921), Krudy Gyula (1900—16), Malonyay Dezső (1890—95, 1902—7, 1914—16), Márkus László (1905—8), Móra Ferenc (1921), Móricz Zsigmond (1909, 1913), Oláh Gábor (1908—9), Petelei István (1890—1907), Pulszky Ferenc (1890), Radó Antal (1890—1900), Sajó Sándor, az Akadémia koszorús költője (1891—1900), Reményik Sándor, a későbbi erdélyi magyar poéta (1915—18), Sebők Zsigmond (1890—93, 1903, 1909), Szávay Gyula, az iskolakönyvek kedvelt költője (1891—1905, 1920), az arisztokratikus Szemere György (1907), a szürke Szomaházy István (1890—1901, 1907), Szöllősy Zsigmond (1895—1914), a tudós Tóth Béla (1890—1902, 1906—7) — és még másokat sokakat, a magyar irodalom és tudomány reprezentáns nevei közül. Hol itt a destrukció ebben az illusztris névsorban? Talán csak nem Tormay Cecilre gondol a nagy magyar irodalomtörténész, a *Bujdosó könyv* szerzőjére, aki 1905 és 1908 között és 1916-ban szerepelt a *Hét* munkatársai között? Vagy talán Voinovich Gézátt gondolja, a *Budapesti Szemle* szerkesztőjét, aki szellemes és modern írásai-
val épen a *Hét*-ben tünt föl a háború és forradalmak felé haladó magyar korszak előéveiben (1903—1906, 1915)? Olyan eminensül keresztény párti írók, mint Lendvai István (1907, 1914), a „harmadik” Magyarország későbbi harcosa, Rozványi Vilmos, az *Uj Nemzedék* munkatársa (1919), Surányi Miklós, a *Nemzeti Ujság* vezércikkírója (1916—19) és Zilahy Lajos, az elegáns és fehér író (1913—17) — csak nem a destrukció lovagjai voltak, midőn a *Hét*-től kérték és kapták a nemzethez szóló trombitát?

Talán a többi munkatárs? Teljesség kedvéért álljon itt ezeknek a névsora is. Kiki kiválogathatja belőlük a maga destruktív íróját:

Ady Endre, Babits Mihály, Balázs Béla, Berde Mária, Bíró Lajos, Bónyi Adorján, Bródy Sándor, Csergő Hugó, Dutka Ákos, Emőd Tamás, Erdős Renée, a nagy katolikus, majd erotikus író, Feleki Géza, Fodor László, Forró Pál, Földi Mihály, Gellért Oszkár, Hatvany Lili, Ignotus, Juhász Gyula, Kabos Ede, Kaffka Margit, Karinthy Frigyes, Kassák Lajos, Kemény Simon, Lakatos László, Lengyel Menyhért, Marczali Henrik, Molnár Ferenc, Vajthó László, Osváth Ernő, Relle Pál, Rózsa Miklós, Sebestyén Károly, Szász Zoltán, Szép Ernő, Szilágyi Géza, Szomory Dezső, az Akadémia Vojnich-díjának nyertese, Várnay Zseni, a *Ne löjji fiám, mert én is ott leszek* . . . kezdetű népdal szerzője és Zolnai Béla*) . . .

A neveknek ebben a tarka sokféleségében csak egy a vigasztaló. Az, hogy a *Hét* valóban magába foglalta a kilencvenes és kilencszáz éves magyar irodalmának reprezentáns neveit. Skálája Ady Endrétől Tormay Cecilig terjedt. A konklúzió levonását bátran a nyájas olvasóra bízhatjuk.

(Grác.)

Gedeon Jolán.

NEHÉZ FÖLD.

Illyés Gyula kötete több, mint amit ma jó verskötet alatt értünk: esemény. A mai modern fiatalok lármás anarchiájában szinte jóleső vigasztalás ez a legmélyebbről zengő hang. Ezekben a versekben — érzik rajtuk, hogy egy legfajtiastább magyarságú lélek foganata — nemcsak a fiatalság véglctekig fe-

*) 1916—1919, azonos a *Széphalom* szerkesztőjével. Szerk.

szült érzéseit, lobogó lázát kapjuk, hanem azt a magasabb művészi felelősséget is, melyben a költő legtisztább szándékait látjuk igazolva. Mert Illy és Gyula érzékenyen reagál — művészi ösztönének legmorálisabban mai hangszerén — korának minden ritmusára, anélkül, hogy egy pillanatra is profánná iaposodna:

Talpamnak ravasz titkokat kuncog a föld, az én földem ez,
 belőle fakadtam,
 Pólyám a dülőlút pora volt vagy selymes televény
 kotló krumplibokrok alján
 Az ég fűrösztött s tett szárazba meleg újjaival,
 míg anyám kapált lent a völgyben,
 Megnőttem a fákkal, üszőkkel, szelekkel, ezernyi
 lármázó tejttestvéreimmel.

Fáradtan térek hazafelé este, fűttyszómra a nyúl megáll,
 tisztelig, — éld világod, testvér!
 Alkonyattal nyílik szivem, miként a tök virága,
 harmatosan, Fentülök a padlásajtóban, vagy kaz-
 lunk tetején, a gólyák
 másik honáról álmodozom,
 Vezénylem az éj hangversenyeit, békákét, kutyákét,
 hajnal felé a madarakét.

S dalokat dúdlok e dallamokra is, legyen mivel
 vidítani Kedvesemet, ha majd kedvesem is lesz,
 Csillogó reggeli harmatok fátylas kökénybokraimou
 Ti majd kisleányom keresztelőjén csilingeljeteK.

Ime a költő, az előkelő paraszti profil, aki örül, lázad és evangéliumi alázattal megbékül. — Nagy fantáziában bőséges szóképei s barbár muzsikaként zengő férfias nyelvezete, mind arra mutatnak, hogy nem azzal a modern lírikussal állunk szemben, akinél a modern életszemlélet minden átmenetnélküli szakítást jelent a klasszikus hagyományokkal. Sőt. Illy és Gyula nagyon jól tudja, — és érzi is ennek mélyreható súlyát, értékeit, — hogy ez a legteljesebb esztétikai anarchiát jelentené, amely talán a legemberibb értékeket rombolná le. S mégis csupa élet, a leglázasabb élet az ő költészete. A legmaibb és a legmaibbak között talán a legklasszikusabb. Szabad versek, a legzenélőbb ritmussal tellítve: klasszikus szabadversek! Rohanó életünk mai és emelkedett tisztaságú hangja az Illy és Gyuláé. Az a költő, aki az *Angyali köszöntés, Száműzött, Szárnyak, Szegénylegény, Újszülött, Dal a galambról, Halott leány, Úrfelmutatás* és a *Szüllőföldem, Mint a harmat, Szerelem, Egy Ősz, Búcsúztató* (ciklusok) című verseket írta, egy olyan reménysugárt csillantott meg a magyar horizonton, amely a legmélyebb élményeket hagyja maga után.

(Újpest.)

Berda József.